

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

**про результати відвідування відділення надання
соціальних послуг в умовах цілодобового перебування № 1
комунальної установи «Центр надання соціальних послуг»
Збаразької міської ради.**

16.08.2023

м. Тернопіль, 2023 рік

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 16.08.2023 групою НПМ здійснено відвідування відділення надання соціальних послуг в умовах цілодобового перебування № 1 комунальної установи «Центр надання соціальних послуг» Збаразької міської ради (далі – стаціонарне відділення, заклад).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Трінька-Яворська Тетяна Іванівна, головний спеціаліст відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Кручова Соломія Михайлівна, представник громадської організації.

Стаціонарне відділення знаходиться за адресою: вул. Грушевського, 23, село Заруддя, Тернопільський район, Тернопільська область.

Згідно з Положенням «Про відділення надання соціальних послуг в умовах цілодобового перебування № 1 комунальної установи «Центр надання соціальних послуг» Збаразької міської ради стаціонарне відділення є структурним підрозділом комунальної установи «Центр надання соціальних послуг» Збаразької міської ради, яке забезпечує створення належних умов проживання, соціально-побутового, медичного обслуговування, надання соціальних послуг та проведення комплексу реабілітаційних заходів.

Підопічним стаціонарного відділення гарантуються:

- створення належних умов проживання, соціально-побутового обслуговування;
- направлення в установленому законодавством порядку до закладу охорони здоров'я, що надає медичну допомогу відповідного виду;
- створення умов для участі в культурно-дозвільних заходах з урахуванням побажань підопічних;
- проведення комплексу реабілітаційних заходів;
- залучення до заходів, спрямованих на ведення активного способу життя, з урахуванням стану здоров'я та побажань підопічних, створення для цього відповідних умов;
- забезпечення захисту і підтримки, представництва інтересів, поінформованості про права;
- організація заходів з метою залучення до життєдіяльності місцевої громади;
- цілодобовий доступ до засобів зв'язку;

- можливість використання особистих речей;
- забезпечення поваги до честі та гідності, запобігання дискримінації;
- здійснення опіки та піклування у визначених законодавством випадках;
- доступ до перегляду особистих документів та особової справи, виготовлення їх фотокопій;
- можливість зустрічатися з рідними та друзями у відділенні;
- захист від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, способів поводження та покарання.

Керівництво стаціонарного відділення:

Катеринюк Людмила Миколаївна – завідувач відділення надання соціальних послуг в умовах цілодобового перебування № 1 комунальної установи «Центр надання соціальних послуг» Збараської міської ради.

Заклад розрахований на перебування 30 осіб. У день відвідування у закладі перебувала 21 особа. Серед підопічних є 4 особи з інвалідністю, з них 1 особа з інвалідністю з дитинства, ліжкові хворі - 7 осіб. Троє осіб мають статус внутрішньо переміщених осіб.

Відповідно до штатного розпису Комунальної установи «Центр надання соціальних послуг» Збараської міської ради з 01 квітня 2023 року у стаціонарному відділенні передбачено 23,5 осіб персоналу. На момент відвідування обслуговування забезпечують 20 штатних працівників закладу. Медичну допомогу підопічним забезпечують лікар (0,5 ставки) та 4 сестри медичних.

Заклад розташований у центральній частині села Заруддя. Територія закладу огорожена, підопічні вільно пересуваються територією установи, мають можливість відпочивати. До складу майна, яке використовує стаціонарне відділення, входить одноповерхове житлове приміщення для підопічних. Відокремлено у дворі розміщена молитовна капличка, харчоблок, пральня з сушкою, котельня, є господарські споруди. У житлових кімнатах створені затишні умови проживання: зроблений якісний ремонт, підопічні повністю забезпечені меблями, постільною білизною, одягом. Наявна кімната для відпочинку та дозвілля.

Підопічні отримують належне чотириразове харчування. Вартість харчування підопічних за 1 півріччя 2023 року на 1 особу на добу становить – 57,89 грн.

Під час відвідування опитані підопічні повідомили, що мають доступ до медичного блоку і можливість отримувати медичну допомогу.

Витрати на медикаменти за 1 півріччя 2023 року на 1 особу на добу становлять – 19,07 грн.

Група НПМ провела особисте конфіденційне спілкування з 10 підопічними та 6 працівниками закладу. Скарг на неналежне поводження, якість догляду та умови проживання від підопічних не надходило.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування групою НПМ здійснювалось 19.08.2019 року. За результатами попереднього відвідування НПМ виявлено порушення та недоліки:

- площа окремих кімнат є меншою від встановленої норми;
- не забезпечено доступ до питної води;
- не забезпечено проведення щорічних медичних оглядів підопічних закладу з урахуванням стану їх здоров'я вузькопрофільними спеціалістами;
- не забезпечено дієвого контролю за проходженням підопічними карантину при поступленні в заклад та за строками придатності медичних препаратів;
- не забезпечено належного надання соціальних послуг підопічним закладу, складання та виконання індивідуальних програм реабілітації, ведення документації по медичній частині;
- порушено права підопічних на свободу світогляду і віросповідання та на звернення.

Збаразькій районній раді, Департаменту соціального захисту населення Тернопільської обласної державної адміністрації та Територіальному центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Збаразького району надавалися рекомендації щодо вжиття заходів.

Надані рекомендації були виконані частково, а саме:

завершено ремонт харчоблоку, який розміщений в окремому приміщенні (фото 1, 2, 3).

Медичним персоналом стаціонарного відділення постійно ведеться спостереження за станом здоров'я підопічних, про що свідчать записи лікаря в їх медичних картках. У закладі забезпечується організація надання медичної допомоги, відповідно до призначень лікаря.

Для задоволення духовних потреб та для проведення релігійної діяльності відновлено дію церковної каплички на території закладу (фото 4).

В наявності є бібліотека з книжковим фондом, стаціонарний телефон працює (фото 5).

Однак, незважаючи на позитивні тенденції, під час відвідування групою НПМ виявлені наступні порушення прав та свобод людини.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на життя (стаття 2 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, стаття 27 Конституції України).

1. У закладі відсутні захисні споруди (укриття) та будь-які обладнані підвальні приміщення, які мають забезпечувати можливість безпечного перебування підопічних та персоналу закладу у разі повітряної тривоги або обстрілів, що не відповідає вимогам пункту 7 розділу XVII Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності, затвердженого наказом

Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 № 198, абзацу другому підпункту 2 пункту 5 Критеріїв діяльності надавачів соціальних послуг, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2020 № 185, та вимогам наказу Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 № 579 «Про затвердження вимог з питань використання та обліку фонду захисних споруд цивільного захисту».

2. Опитуванням підопічних встановлено, що під час екстреного оповіщення «повітряна тривога» підопічні продовжують перебувати у житлових кімнатах.

3. На території стаціонарного відділення відсутня автоматизована система оповіщення підопічних та персоналу про загрози виникнення надзвичайних ситуацій (повітряної тривоги, тощо).

Порушення права на достатній життєвий рівень (стаття 48 Конституції України)

4. Групою НПМ встановлено, що в одній із кімнат підопічних, площа є меншою від встановленої норми (8 кв.м. на особу), що є порушенням норм житлової площі на особу, та не відповідає вимогам ДБН В.2.2-18:2007 «Будинки і споруди. Заклади соціального захисту населення» (далі – ДБН В.2.2-18:2007) (фото 6).

5. Групою НПМ виявлено значну кількість харчових продуктів, термін придатності яких закінчився (пластівці вівсяні, рафінована соняшникова олія, родзинки, хліб, кефір), що є порушенням вимог Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів», а саме грубим порушенням права підопічних на безпечне харчування та може становити загрозу їх життю та здоров'ю (фото 7, 8, 9).

6. Перспективне сезонне меню не представлено, добові проби відбираються, проте, без зазначення дати та часу відбирання (фото 10).

7. На дверях до кімнат підопічних відсутні таблички із списками мешканців, які в них проживають.

8. В кімнатах для малорухомих осіб, які задовольняють природні життєві потреби в спальних приміщеннях закладу з використанням туалетних стільців, немає шторних перегородок, чим порушується право на приватність.

9. На вході до закладу наявна інформативна табличка закладу, яка не відповідає теперішній його назві (фото 11).

Порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 49 Конституції України).

Під час відвідування з'ясовано, що лікарську консультативну допомогу, у разі звернення по таку допомогу, надає лікар, який працює в даному закладі на 0,5 ставки, та з яким підопічними укладено декларації.

10. У медичному кабінеті виявлено значну кількість медичних препаратів, термін придатності яких спливає та використання яких може становити загрозу для здоров'я підопічних.

Це свідчить про порушення закладом статті 23 Закону України «Про лікарські засоби», пунктів 5, 6 розділу II Правил утилізації та знищення лікарських засобів, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 24.04.2015 № 242.

11. В закладі не забезпечено проведення щорічних медичних оглядів вузькопрофільними спеціалістами.

12. В осіб з інвалідністю наявні Індивідуальні програми реабілітації осіб з інвалідністю, проте реабілітаційні заходи відповідно до них не надаються, своєчасний огляд не проводиться.

Порушення права на захист (стаття 59 Конституції України).

13. Відповідно до ст. 14 Закону України «Про безоплатну правову допомогу» переважна більшість утриманців місць несвободи з тих чи інших причин належить до переліку суб'єктів права на безоплатну вторинну правову допомогу, гарантовану державою, яка полягає у здійсненні заходів захисту, процесуального представництва, наданні допомоги у складанні процесуальних документів. У закладі не налагоджена співпраця з місцевим центром з надання безоплатної вторинної правової допомоги, що призводить до порушення права підопічних на професійну правничу допомогу.

14. Крім того, на інформаційних стендах відділення відсутня інформація про права і обов'язки підопічних, адреси і контактні дані посадових осіб, у т.ч. Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, до яких підопічні та персонал можуть звернутися у разі порушення їх прав.

Розміщений інформаційний довідник не відповідає актуальним посадам (фото12).

Проте, у день відвідування інформацію на стендах оновлено.

15. Не забезпечується в закладі право на звернення (ст. 40 Конституції України). Відсутній журнал звернень, скарг та пропозицій підопічних і відвідувачів відділення. Журнал відвідування наявний, проте не ведеться (останній запис у 2021 році).

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Комунальній установі «Центр надання соціальних послуг» Збаразької міської ради забезпечити:

контроль за усуненням недоліків, викладених у цьому звіті, та вжити заходів щодо забезпечення безпечних та комфортних умов проживання підопічних; облаштування укріття з урахуванням вимог чинного законодавства.

2. Відділенню надання соціальних послуг в умовах цілодобового перебування № 1 комунальної установи «Центр надання соціальних послуг» Збаразької міської ради забезпечити:

дотримання норм житлової площі з розрахунку не менше 8 кв. м. на одну особу;

дотримання вимог Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів»;

контроль за належним веденням необхідної документації у стаціонарному відділенні;

вирішення питання проходження підопічними щорічного медичного огляду вузькопрофільними спеціалістами;

проведення комплексу реабілітаційних заходів відповідно до індивідуального плану реабілітації;

контроль за дотриманням медичними працівниками правил зберігання лікарських засобів;

вжиття невідкладних заходів до усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду у закладі, на медичну допомогу та належні умови утримання, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності.

Додатки: фотоматеріали – на 2 арк. в 1 прим.

**Керівник групи НПМ
Головний спеціаліст відділу
сприяння роботі регіональних
представництв Секретаріату
Уповноваженого Верховної
Ради України з прав людини**

Тетяна Трінька-Яворська

Фотоматеріали

Фото 1

Фото 2

Фото 3

Фото 4

Фото 5

Фото 6

Фото 7

Фото 8

Фото 9

Фото 10

Фото 11

Фото12

